

den Sion zoo-
gegeven, en ik
u immers ver-
k de hand die
om u, al klaagt
en niet, al zijn
dijnt alles u toe
i; verwacht gij

te vaster bou-
moedig kunnen
er; ik zal niet
loen.
ik een Helper?

tijd.
id Gods in.
reen.

F. C. M.

EVEN

teeft Dr H. H.
etenschappelijk
ol te Kampen.
plicht van den
unnen worden,
eer bood.
e bewering van
sche School te
ar „een kweek-
daarvoor aan-
weinig nader te

rijft: „nu onze
en het verzoek
ierecht te ver-
verklaard heb-
node dat pro-
het aan een
niet toekomt,
ilpunt te laten
wanneer deze
enhage, onfel-
uitspraken en
ouden moesten
ken en verkle-
e Synodes, ge-
lijke houdbaar-
waarop zij die
l te doen. Over
nd geoordeeld
nen daarbij het

esluiten der Sy-
e N. C. S. V.,
betreffende de
ezwaren geuil.
gaande de Sy-
notierecht der
n? De belangen
a, dan dat men
saint" zou kun-
inder, wanneer
in „De Bazuin"
en redeneering
ver't promotie-
in mijn „Het
l v.v., nog al-
veerlegging, ge-

goede verstand-
hen de Hoog-
ampen bestaan
ken bevorderd
door polemie-
orden tegen de
gen", dan doel
zins zonderling
in vanzelf komt
e auteur eerst
r hij begonnen

vermaning na
te er in geuite
erde argumen-
n.
Calvijn heeft te
predikanten ge-
bestemd was
zen bij het licht
en onderscheid
predikanten" en
onderscheiden
Wat is dan dat
verschil", tus-
aan de wijze

van zeggen van Dr H. H. Kuyper, dat hij eene Hoogeschool houdt voor eene onderwijs-inrichting „om alle wetenschappen te onderwijzen", terwijl natuurlijk een „kweekschool voor predikanten" alleen maar de Theologie heeft te onderwijzen. Maar dan de Technische Hoogeschool te Delft, en de Handelshoogescholen te Rotterdam en Tilburg, en de Landbouwhoogescholen te Wageningen, en de Medische Hoogescholen te Batavia, en verschillende Hoogescholen in het buitenland, die met haar onderwijs slechts één wetenschapsgebied bestrijken? En Dr A. Kuyper, de vader van Dr H. H. Kuyper, heeft nog wel zelf de Technische School te Delft tot Hoogeschool verheven. Dergelijke gedachte gaat daarom niet op. En bedoelt de bijvoeging bij Hoogeschool: „om alle wetenschappen te onderwijzen" niet een nadere bepaling bij Hoogeschool te geven, dan hangt de geheele tegenstelling „niet een kweekschool voor predikanten... maar een Hoogeschool" in de lucht, en wordt dus niets van een principiële verschil aangegeven. We hebben dan alleen maar de uitspraak van Dr H. H. Kuyper, dat er tusschen deze twee een groot, principiële, verschil is. Maar hoe hoge autoriteit Dr H. H. Kuyper ook moge bezitten, hij heeft toch in zulke quaesties zijne duidelijke aanwijzingen en argumenten te geven. Het komt hier aan op wetenschappelijk bewijs.

Nu tracht Dr H. H. Kuyper verderop in zijn artikel ook zijne bewering van zoodanig verschil te fondeeren. Sprekende over de vrije Theologische Faculteit te Parijs, zegt hij, dat het karakter van beide scholen, n.l. van deze Faculteit en van de Theologische School te Kampen, principiële verschillen. En hij geeft dan deze nadere verklaring: „Het karakter van onze Theologische School is toch, zooals op de Synode van Dordt in 1893 met algemeene stemmen is vastgesteld, dat zij is eene kweekschool van Dienaren des Woords geheel en alleen van de Kerken uitgaande en door haar verzorgd en bestuurd. Het karakter van de Theologische faculteit te Parijs daarentegen is, dat zij een Vrije Faculteit is, vrij tegenover den Staat en vrij tegenover de Kerken, waarmede zij in verband staat". Bedoelt dit misschien, dat de Universiteiten te Leiden, te Utrecht, te Groningen, en die te Amsterdam, geene Hoogescholen, of althans geene Hooger-onderwijs-inrichtingen van de hoogste wetenschappelijke orde zijn, omdat zij geheel door den Staat of de Overheid, of door het Amsterdamsche stadsbestuur, onderhouden worden, en daarvan afhankelijk zijn? Of, wanneer dit niet de bedoeling mocht zijn, dan zal toch niettemin hier het onderscheiden karakter van de Theologische School te Kampen en van de Theologische Faculteit te Parijs aangegeven zijn, het „principiële verschil".

Nu zou men verwachten, dat over het karakter en de wijze van het onderwijs aan beide inrichtingen gesproken zou worden, om haar onderscheiden principiële verschillende karakter aan te geven. Want daarop komt het aan om van inrichtingen van onderwijs op hetzelfde terrein van wetenschap het principiële verschil in het licht te stellen. Wat daar nog bij komt inzake lichamen van verzorging, bronnen van inkomsten, wijze van benoemingen enz., moge belangrijk zijn, dat beslist niet over het wetenschappelijk karakter dier inrichtingen, noch over haar principiële verschillende karakter. Maar daarover juist in dit artikel van Dr H. H. Kuyper geen woord. Doch er wordt gezegd, dat het „principiële" verschil in karakter tusschen de Theologische School te Kampen en de Theologische Faculteit te Parijs bestaat in den kring van personen, van welken zij uitgaan, en die haar financieel onderhouden. Zou men zijn oogen gelooven? Het karakter van eene onderwijsinrichting zou niet bepaald moeten worden naar het terrein en de wijze en het karakter van het onderwijs aan haar, maar naar de vraag, wie haar oprichters en financieële instandhouders zijn!

Reeds dadelijk is er eene onjuistheid bij Dr H. H. Kuyper, als hij zegt, dat op de Synode van Dordt in 1893 met algemeene stemmen is vastgesteld, dat de Theologische School is eene kweekschool etc. Want die Synode heeft met die aangehaalde woorden gezegd, wat zij onder „eigen inrichting" verstond. Het is niet hetzelfde: definiëren wat eene „eigen inrichting" der Kerken is, en bepalen, wat het karakter van de Theologische School in wetenschappelijk opzicht is. Met de door Dr H. H. Kuyper aangehaalde woorden heeft de Synode nog eigenlijk maar alleen gezegd, wat het woord eigen in „eigen inrichting" der Kerken beteekent. Maar het karakter van de Theologische School heeft zij aangegeven in de, door Dr H. H. Kuyper weggelaten, volgende woorden: „die de geheele opleiding kan geven, of, indien te eeniger tijd scheiding van de voorbereidende en de Theologische studien geheel of ten deele noodig mocht worden geoordeeld, ten minste voor de geheele Theologische vorming, dat is, de vorming door de wetenschappelijke studie der Theologie en de praktische voorbereiding voor de heilige bediening heeft te zorgen". Daarmede wordt het wetenschappelijk karakter der Theologische School aangegeven, n.l. dat het is eene onderwijsinrichting, die ten minste de ge-

heele Theologische vorming, d.i. de vorming DOOR DE WETENSCHAPPELIJKE STUDIE DER THEOLOGIE, moet geven, met daarbij de praktische voorbereiding.

En juist deze karakterbepaling der Theologische School als school en wat den aard van onderwijs betreft, laat Dr H. H. Kuyper weg, om iets, dat niet als schoolkarakterisatie gegeven is, te willen laten doorgaan voor bepaling van haar karakter tegenover Hoogescholen. Had hij in dezen aangehaald wat hier ter zake deed, dan zou hij natuurlijk hebben moeten uiteenzetten, waarin nu het principiële verschil in karakter van onderwijs bij de Theologische School te Kampen en de Theologische Faculteit te Parijs bestond. En dan was hij vastgelopen. En nu wordt het over een anderen boeg gewend, en als principiële zaak voorgesteld wat in dezen geen principiële verschil maakt.

Voor we tot andere argumenten van Dr H. H. Kuyper komen, eerst nog ook iets over het woord kweekschool, door Dr H. H. Kuyper telkens in dit artikel gebruikt, en over het woord seminarie, waarmede hij de Theologische School karakteriseeren wil ter onderscheiding van Hoogescholen. De Commissie, die op de Synode te Dordt in 1893 het woord kweekschool in haar voorstel gebruikte, en van welke de Synode het met dat voorstel overnam, moest „eigen inrichting" bepalen, en koos toen dat woord. Zij had ook kunnen zeggen, dat zij onder „eigen inrichting" verstond eene Theologische School, geheel en alleen van de Kerken uitgaande en bestuurd wordende. Maar dan ware nog niet gezegd, wat eigenlijk eene Theologische School is. En wil men dat nader aangeven, dan kan men haar „eene kweekschool voor Dienaren des Woords" noemen. Alleen maar is zulk eene School dan daarmede niet gedefinieerd tegenover Hoogescholen, Faculteit der Theologie en dergelijke. Daarvan verschilt de Theologische School te Kampen ook niet in karakter van onderwijs, maar daarmede komt zij in dat punt overeen. Nu kunnen we de Hoogescholen en Universiteiten Seminarie, kweekplaatsen, kweekscholen van wetenschap, en voor Dienaren des Woords, Medici, Juristen etc. noemen, en werd dit vroeger ook meermalen gedaan. Ook bij de Universiteit te Leiden werd als van zulk een Seminarie gesproken. Maar in den loop der tijden kwam er verschil in woordgebruik. Het woord kweekschool werd bijzonder, zoo niet schier uitsluitend, gebruikt in verband met de opleiding van onderwijzers voor de lagere school. En het woord Seminarie kreeg eene beteekenis van meer praktische oefening en onderricht van lager wetenschappelijke orde. Bij beide ging zoodoende de aanduiding van wetenschappelijk onderwijs als op Hoogescholen en Universiteiten, te loor. En aldus wordt met den naam „kweekschool voor Dienaren des Woords" en „Seminarie" voor de Theologische School te Kampen het wetenschappelijk karakter van het onderwijs der School aangetast, en loochent men er mee, dat zij de vorming van Dienaren des Woords moet geven „door de wetenschappelijke studie der Theologie", gelijk door de Synode te Dordt in 1893 is bepaald. Door de tegenstelling: „niet een kweekschool voor predikanten... maar een Hoogeschool", smaalt men dus de Theologische School, en ontkent men eenvoudig wat door de Synode te Dordt in 1893 uitdrukkelijk is voorgeschreven, of zegt men, dat de hoogleeraren aan deze Theologische School niet aan hunne roeping beantwoorden. En men laat na bewijs te leveren, zoowel voor het een als voor het ander. Juist de zaak, waarop het hier aankomt, om het karakter der Theologische School tegenover Hoogescholen of Theologische Faculteit te bepalen, laat men onbesproken, om dingen als karakterbepalend voor te stellen, die in dezen bijkomstig zijn.

Wanneer Dr H. H. Kuyper verder, na mededeeling van hetgeen Prof. Lecerf schrijft, dat de Theologische Faculteit te Parijs „est nullement une école ecclésiastique ni un séminaire analogue aux séminaires catholiques", en dat de Synodes „n'ont aucun pouvoir ni sur leur enseignement ni sur leur conduite", concludeert: „Dat deze Faculteit dus niet een kweekschool is die van de Kerken uitgaat voor de opleiding van haar predikanten, en niet bestuurd wordt door de Kerken, zooals onze Theologische School, is duidelijk", is dit wel waar, maar geeft het niets voor de aanwijzing, dat het karakter van deze Faculteit wat haar onderwijs aangaat, principiële verschil van dat der Theologische School.

En daarop alleen maar komt het hier aan.

Van wie eene Theologische School of Theologische Faculteit uitgaat, door wie zij financieel onderhouden wordt, en hare instructies inzake het onderwijs ontvangt, en door wie de professoren benoemd worden, zijn vragen, zeer zeker, van beteekenis, maar hier, betreffende het wetenschappelijk karakter van het onderwijs, van ondergeschikte, zoo al van eenige, waarde. Want dit laatste hangt af van de bepaling, die desbetreffend werd gemaakt, en dan verder daarmede in verband van de bekwaamheid der Hoogleeraren.

Dr H. H. Kuyper spreekt ook over de professorenbenoemingen. Die geschiedt bij de Theolo-

gische Faculteit te Parijs door coöptatie, maar moet dan bevestigd worden door de Synodes. Hij schrijft dan, dat dit laatste aan het zelfstandig karakter der Faculteit in niets te kort doet. Dat is evenwel niet juist. Ook deze gebondenheid bindt en beperkt. En het is evenmin juist, dat „zulk een recht van ratificatie of approbatie is iets geheel anders, als dat men aan de Synodes zelf het recht toekent om de hoogleeraren te benoemen". Want dat recht van ratificatie en approbatie kan tot afkeuring eener voordracht of benoeming, en tot afkeuring van het onderwijs, leiden, en zou bij de Vrije Universiteit haar bestaan moeilijk of onmogelijk kunnen maken, of anders haar dwingen, haar onderwijs zoo of anders in te richten. Maar ook dit is hier meer eene quaestie van ondergeschikte beteekenis. Het is de vraag: welk karakter is door de oprichters en instandhouders bepaald voor het onderwijs? En wordt dat gehandhaafd ook bij de benoemingen? Wie dat dan doet, doet er in zeker opzicht niet toe. Maar: is dat het karakter van wetenschappelijk onderwijs, en blijft men dat handhaven mede bij zijne benoemingen?

Daarop slechts komt het aan. Zegt men, dat het wetenschappelijk karakter van het onderwijs beter gewaarborgd is, wanneer niet Kerken in Synode de benoeming doen, dan heeft men dat eerste nog te bewijzen. Welke wetenschappelijke qualiteit bezit h.v. ten onzent een Minister van Onderwijs als zoodanig (wie hij ook zij) en het Amsterdamsche gemeentebestuur, om te waarborgen, dat alleen en wezenlijk wetenschappelijke mannen benoemd worden, en de besten, die er in deze of die bepaalde wetenschap benoemd kunnen worden? Waarom dezen meer dan de Synodes van de Gereformeerde Kerken? Hier komt het op bewijzen aan.

En wat de Vrije Universiteit betreft. Er is eene Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden Grondslag. Lid dezer Vereeniging kan worden een ieder, die jaarlijks minstens f25 contributie betaalt — of f500 in eens schenkt — en hare Statuten onderteekent, Statuten, art. 4. Geenerlei wetenschappelijke eisch wordt daarbij gesteld. Deze Vereeniging kiest Directeuren uit eene voordracht van minstens twee, door Directeuren en Curatoren gezamenlijk in eene gecombineerde vergadering opgemaakt, art. 5. Van wetenschappelijke eischen is ook daarbij geen sprake. Deze Directeuren benoemen Curatoren, art. 7. Wederom is ook hierbij geen sprake van wetenschappelijke eischen voor het Curatorschap. En deze Curatoren doen voordrachten of werken mede tot benoeming van Hoogleeraren etc., art. 7. Welke waarborg is er nu, dat deze Curatoren mannen zijn, die wetenschappelijk goed op de hoogte zijn en metterdaad wetenschappelijke mannen voor benoeming tot Hoogleeraar voordragen?

Welk bewijs, welke waarborg is er, dat hier in wetenschappelijk opzicht betere benoemingen zullen geschieden dan door Synodes van de Geref. Kerken? Hoe bewijst men, dat de Overheid en een Vereeniging van in meerderheid gewone, d.i. niet wetenschappelijk gevormde, menschen, door middel van Directeuren en Curatoren beter wetenschappelijk gequalificeerd zijn om wetenschappelijke mannen tot benoeming als Hoogleeraar voor te dragen en te benoemen, dan Synodes, door Curatoren en Hoogleeraren voorgelicht?

Daar is geen enkele waarborg.

Men heeft hier slechts aangenomen meeningen, propageert onbewezen voorstellingen, gaat uit van eene niet te bewijzen gedachte, denkt zich veelal de dingen niet nuchter in naar de werkelijkheid. Laat men concreet de Curatoren van de Vrije Universiteit stellen tegenover die van de Theologische School, en dan zeggen, welken beteren waarborg de eersten bieden om werkelijk wetenschappelijke mannen voor Hoogleeraar voor te dragen, dan de laatsten? Laat men toch eindelijk eens de onbewijsbare en door niets gewaarborgde meening loslaten, dat een onderwijsinrichting, van de Overheid of van eene Vereeniging van meerendeels gewone menschen uitgaande, natuurlijk van hooger wetenschappelijk karakter is dan eene, die van Kerken uitgaat.

Dr H. H. Kuyper noemt nog een karakteristiek onderscheid. „Niet minder scherp komt dit verschil uit wat de toelating der studenten betreft. Tot de Theologische School te Kampen worden alleen toegelaten zij, die een goed getuigenis overleggen aangaande hun belijdenis en wandel, waarbij dan nog een onderzoek moet worden gedaan naar de beweegredenen, die hen geleid hebben tot de keus van het ambt van Dienaar des Woords... Lijnrecht daartegenover staat de regeling voor de toelating der studenten te Parijs".

Wat beteekent dit voor het karakter der Theologische School en van haar onderwijs met betrekking tot de vraag, of zij een Hoogeschool is, of niet, en haar onderwijs wetenschappelijk onderwijs, of geen wetenschappelijk onderwijs? Tot studenten aan de Theologische School worden alleen toegelaten die het diploma eindexamen Gymnasium of Staatsexamen (A.) bezitten, evenals voor de Theologische Faculteit van de Vrije Universiteit. Dat is de wetenschappelijke eisch. En dat het nu kan zijn, dat er van dezen niet toegelaten worden, ondanks zij dat diplo-